

28 Ιουνίου, 1989

(ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ.Δ.)

SALEH ALI AL-HAMAD AND ANOTHER,

Εφεσεσιόντων,

v.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσιβλήτης.

(Ποινικές Εφέσεις Αρ. 4974-4975).

Συνταγματικό Δίκαιο — Μαρτυρία ληφθείσα κατά παράβαση ανθρωπίνου δικαιώματος κατοχυρωμένου από το Σύνταγμα — Δεν είναι αποδεκτή.

5 Δικαιοδοσία — Κακουργιοδικείο — Είναι κατώτερο δικαστήριο — Δεν έχει εξουσίες, άλλες από εκείνες που του παρέχει ο νόμος — Επομένως δεν μπορεί να κρίνει την εγκυρότητα αποφάσεων ή διαταγών, π.χ. εντάλματος συλλήψεως, άλλων πρωτοδίκων Δικαστηρίων.

10 Ένταλμα συλλήψεως — Το Κακουργιοδικείο δεν έχει εξουσία να κρίνει την ισχύν του.

Απόδειξη — Ψεύδη κατηγορουμένου προς την αστυνομία — Ανάλυση της σημασίας των.

Συνέργια — Προυποθέσεις καταδίκης προσώπου ως συνεργού— Ποινικός Κώδικας, Κεφ. 154, άρθρο 20.

15 Στην υπόθεση αυτή οι δύο εφεσεσιόντες κατεδικάστησαν για απόπειρα φόνου και για τα άλλα εγκλήματα που φαίνονται κατωτέρω. Ο δεύτερος εφεσεσιών καταδικάστηκε ως αυτουργός. Ο πρώτος ως συνεργός.

20 Σε μεγάλη συντομία τα γεγονότα έχουν ως εξής: Σε κάποιο σημείο της οδού Λευκωσίας-Λεμεσού ο λοχίας του Αγγλικού Στρατού Μπέιλυ και η επιβάτις του αυτοκινήτου, που οδηγούσε, δέχθηκαν δολοφονικά πυρά από όχημα, που ήταν σταθμευμένο στον βραχίονα του αυτοκινητόδρομου. Ο Μπέιλυ προσπάθησε να διαφύγει. Έτσι άρχισε μια καταδίωξη

με συνεχιζόμενα πυρά εναντίον του Μπέϊλυ και της συνεπιβάτιδάς του. Η καταδίωξη κράτησε για 7 χιλιόμετρα μέχρι την διασταύρωση του Αγίου Τύχωνα. Εκεί οι δράστες εγκατέλειψαν την καταδίωξη και διέφυγαν, εξελθόντες από τον αυτοκινητόδρομο.

5

Οι λόγοι, πάνω στους οποίους βασίζεται η έφεση του δευτέρου εφεσεϊόντα, είναι: α) Το Κακουργιοδικείο έπρεπε να κρίνει το ένταλμα συλλήψεως του εφεσεϊόντος ως άκυρο, επειδή εκδόθηκε συνεπεία ψευδούς ενόρκου δηλώσεως. Κατ' επέκταση όλη η μαρτυρία, που προέκυψε, ως αποτέλεσμα του εντάλματος, λήφθηκε κατά παράβαση του Συντάγματος (άρθρο 11) και ως εκ τούτου δεν έπρεπε να είχε γίνει αποδεκτή

10

β) Λανθασμένα η αστυνομία ερεύνησε το αυτοκίνητο όχημα, που είχε στην κατοχή του ο εφεσεϊών και επομένως το αποδεικτικό υλικό που προέκυψε από την έρευνα δεν έπρεπε να είχε γίνει δεκτό.

15

γ) Λανθασμένα η αστυνομία ζήτησε από τον εφεσεϊόντα να της παραδώσει προσωπικά του αντικείμενα, και γι' αυτό, το αποδεικτικό υλικό, που προέκυψε κατ' ακολουθίαν δεν έπρεπε να είχαν γίνει δεκτόν.

20

Το υπόβαθρο των 2 τελευταίων λόγων έχει ως εξής: Μετά την σύλληψη του εφεσεϊόντος 2 ο υπεύθυνος των ανακρίσεων έχοντας υπόψη του υπόνοιες για κατοχή όπλων και πυρομαχικών, πληροφορίες ότι η μάρκα του οχήματος των δραστών της απόπειρας ήταν η ίδια με την μάρκα του οχήματος στην κατοχή του εφεσεϊόντα και την παράνομο είσοδο του εφεσεϊόντα στην Κύπρο διέταξε έρευνα του εν λόγω αυτοκινήτου, που έφερε σε φως 2 κάλυκες από το ίδιο όπλο από το οποίο είχαν προέλθει 35 κάλυκες, που ήσαν στην σκηνή του εγκλήματος, κατάλοιπα πυρίτιδος, γδαρσίματα που συνταυτίζονται με χρήση όπλου από την θέση του οδηγού, και αντικατάσταση της πραγματικής πινακίδος του οχήματος σε κάποιο προηγούμενο χρόνο προσωρινά. Μετά απ' αυτά εκδόθηκε νέο ένταλμα συλλήψεως σχετικά με τα εγκλήματα για τα οποία στο τέλος ο εφεσεϊών καταδικάσθηκε.

25

30

35

Μετά την νέα σύλληψη, η αστυνομία ζήτησε και παρέλαβε από τον εφεσεϊόντα ένα μπουφάν και μίαν φανέλλα. Σε αυτά βρέθηκαν ίχνη πυρίτιδας όμοια με εκείνα στους πιο πάνω κάλυκες.

40

Καθ' όσον αφορά τώρα την έφεση του πρώτου εφεσεύοντα: Το αποδεικτικό υλικό εναντίον του ήταν: Ανέφερε ψευδώς στην αστυνομία ότι ούτε γνώριζε και ούτε συναντήθηκε στην Κύπρο με τον δεύτερο εφεσεύοντα. Ανέφερε ψευδώς στην αστυνομία ότι την ώρα του εγκλήματος το αυτοκίνητό του ήταν σταθμευμένο στην Λευκωσία. Αποδείχθηκε ότι γνώριζε τον πρώτο εφεσεύοντα, ότι είχε επαφές μαζί του στην Κύπρο, ότι το αυτοκίνητό του θεάθηκε σταθμευμένο στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού πίσω από το αυτοκίνητο του δεύτερου εφεσεύοντα λίγο πριν την διάπραξη του εγκλήματος.

Κοντά στο μεσημέρι της ημέρας του εγκλήματος κάποιιο πρόσωπο, που «έμοιαζε» με τον εφεσεύοντα ζήτησε να πληροφορηθή ώστε να σημειώσει πάνω σε χάρτη, την διασταύρωση του Αγίου Τύχωνα. Επρόκειτο για τον οδηγό του πρώτου από τα δύο Ιαπωνικά αυτοκίνητα. Το δεύτερο είχε διπλωματικούς αριθμούς (όπως είχε την ημέρα του εγκλήματος το αυτοκίνητο των δραστών). Ο μάρτυρας όμως που κατέθεσε τα πιο πάνω δήλωσε ότι δεν μπορεί να αναγνωρίσει αν αυτό το πρόσωπο ήταν ο πρώτος εφεσεύων. Όμως το κακούργιοδικείο συνεπέρανε ότι ήταν.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την έφεση του δεύτερου εφεσεύοντα, αλλά αποδεχόμενο την έφεση του πρώτου εφεσεύοντα, αποφάνθηκε:

Α)(1) Μαρτυρία που λαμβάνεται ή προκύπτει ως αποτέλεσμα της παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου, τα οποία κατοχυρώνονται στο δεύτερο μέρος του Συντάγματος αποκλείεται ως μαρτυρία, άσχετα με την αποδεικτική της αξία και τον σκοπό, για τον οποίο λήφθηκε. Πράγματι, η διαφύλαξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας δεν συμβιβάζεται και ούτε μπορεί να υποταχθεί στην επιδίωξη οποιουδήποτε άλλου κοινωνικού σκοπού ή στόχου.

(2) Το Κακούργιοδικείο είναι κατώτερο Δικαστήριο. Στερείται δικαιοδοσίας αναθεωρήσεως αποφάσεων ή διαταγών άλλων πρωτοδίκων Δικαστηρίων. Το τελευταίο μπορεί να επιτευχθή μόνο με έφεση ή προνομιακό διάταγμα. Επομένως ορθά το Κακούργιοδικείο έκρινε ότι δεν είχε δικαιοδοσία να εξετάσει το κύρος του εντάλματος συλλήψεως. Το μόνο ζήτημα, που θα μπορούσε να εξετάσει είναι αν η εξουσιοδότηση, που παρέχει το ένταλμα, είχε απωλέσει την ισχύν της.

Με βάση τα ανωτέρω και εφ' όσον το κύρος του εντάλματος δεν αμφισβητήθηκε δεόντως, δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 11.2(γ) του Συντάγματος.

(3) Έρευνα για την έρευνα του αυτοκινήτου οχήματος παρείχαν: Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος Κεφ. 155, άρθρα 10(1), 25(1) και 26(1), ο Περί Αστυνομίας Νόμος, Κεφ. 285, άρθρα 21 και 24 και ο περί Πυροβόλων Όπλων Νόμος 38/74, άρθρα 24. Οι όροι *reasonable suspicion* και *reasonable belief* στα άρθρα 25 και 26 του Κεφ. 155 έχουν ταυτόσημη έννοια. Τα δύο ερωτήματα, που εγείρονται, και τα οποία το Κακούργιοδικείο απάντησε καταφατικά είναι α) Αν πίστευε ειλικρινά αυτός που διέταξε την έρευνα, ότι η έρευνα ήταν αναγκαία για την διαλεύκανση των εγκλημάτων, που διερευνούσε και β) 'Αν οι πληροφορίες, που είχε, δικαιολογούσαν αντικειμενικά την πίστη ή την υποψία του. 5 10

Η απάντηση, που έδωσε το Κακούργιοδικείο, δεν μπορεί να διαταραχθή, γιατί βασίζεται σε εύρημα αξιοπιστίας μάρτυρος και δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις επεμβάσεως του εφετείου. 15

4) Η γνώση των γεγονότων, που είχαν η αστυνομία, όταν ζήτησε παράδοση των αντικειμένων του εφεσεϊόντα 2, που ονομάστηκαν πινό πάνω, καθιστούσε την κατάσχεση τους έκδηλα δικαιολογημένη. 20

Β)(1) Τα συστατικά στοιχεία της συνεργίας είναι: (α) Επαφή μεταξύ παροτρύνοντα και αυτοουργού κατά την οποίαν ο δεύτερος εξωθείται να διαπράξει το έγκλημα, (β) Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ προτροπής και διάπραξεως, και (γ) Διάπραξη μέσα στα πλαίσια της παρότρυνσης, και όχι ανεξάρτητα απ' αυτήν. 25

(2) Η προσφυγή στο ψεύδος λογικά, ως θέμα ανθρωπίνης πείρας και λογικής, οδηγεί σε συμπέρασμα ενοχής. Όμως δεν στοιχειοθετεί θετικά τα συστατικά στοιχεία του εγκλήματος. Αποτελεί μαρτυρία, που επεξηγεί και ρίχνει φως στη συμπεριφορά του κατηγορουμένου και προσδίνει εγκληματικό χαρακτήρα σε πράξεις, για τις οποίες χωρεί και αθώα εξήγηση. 30

(3) Η παρουσία του αυτοκινήτου του στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού σε συνδυασμό με τα ψεύδη οδηγούν σε συμπέρασμα για την παρουσία του στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού και για το ότι γνώριζε την παρουσία του δευτέρου εφεσεϊόντος εκεί. Όμως δεν οδηγούν σε συμπέρασμα γνώσεως των εγκληματικών προθέσεων του δευτέρου εφεσεϊόντος ούτε και αποδεικνύουν παροχή βοήθειας ή παρότρυνσης. 35

(4) Η μαρτυρία του μάρτυρα σχετικά με το πρόσωπο, που ήθελε να εντοπίσει σε χάρτη τη διασταύρωση με τον Άγιο Τύ- 40

- 5 χωνα, δεν έθεσε θεμέλιο ότι επρόκειτο για τον εφεσείοντα, γι' αυτό και δεν είναι επιδεκτική επιβεβαιώσεως από άλλες πηγές προς άρση αμφιβολιών. Το ψευδές άλλοθι δεν είναι μαρτυρία για την θετικήν παρουσία του εκεί. Ούτε η διακίνηση στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού πληροί το κενόν. Η καταδίκη του εφεσείοντα χωρίς το εύρημα αναγνωρίσεως του, ως του ανθρώπου που έψαχνε για την διασταύρωση, καταρρέει.

- 10 Η έφεση του πρώτου εφεσείοντα γίνεται δεκτή. Η έφεση του δευτέρου εφεσείοντα απορρίπτεται.

Αναφερόμενες αποφάσεις:

- Police v. Georghiades* (1983) 2 C.L.R. 33;
Enotiades v. The Police (1986) 2 C.L.R. 64;
Psaras v. The Republic (1987) 2 C.L.R. 132;
 15 *Merthodja v. The Police* (1987) 2 C.L.R. 227;
Parpas v. The Republic (1988) 2 C.L.R. 5;
In re Yiannakis Ellinas (1988) 1 C.L.R. 644;
Ellinas v. The Republic (1989) 1 C.L.R. 17;
R. v. Calhaem [1985] 2 All E.R. 266;
 20 *Mawz Khan and Another v. Reginam* [1967] 1 All E.R. 80;
Philotas v. The Republic (1967) 2 C.L.R. 13;
Foumidis v. The Republic (1986) 2 C.L.R. 73;
R. v. Turnbull and Another [1976] 3 All E.R. 549;
Katsiamalis v. The Republic (1980) 2 C.L.R. 107.

25 **Εφέσεις εναντίον καταδίκης.**

- 30 Εφέσεις εναντίον της καταδίκης των από τους Σαλέμ Αλή Αλ-Χάματ και Ρασιέτ Αμπτουλλάχ Σαλέμ, οι οποίοι καταδικάστηκαν στις 28.1.1988 από το Κακουργιοδικείο Λεμεσού (Ποινική Υπόθεση Αρ. 10952/87) σε μια κατηγορία για συνωμοσία για διάπραξη φόνου κατά παράβαση του άρθρου 217 του Ποινικού Κώδικα, σε δύο κατηγορίες για απόπειρα φόνου κατά παράβαση των άρθρων 214(α) και 20 του Ποι-
 νικού Κώδικα.

κού Κώδικα, σε μια κατηγορία για κατοχή πυροβόλου όπλου, του οποίου η εισαγωγή απαγορεύεται κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β)(2)(α) του Περί Πυροβόλων Όπλων Νόμου του 1978 (Νόμος 38/74), σε μια κατηγορία για χρήση πυροβόλου όπλου κατά παράβαση των άρθρων 3(1)(β)(2)(α) και 28 του Νόμου 38/74, σε μια κατηγορία για μεταφορά εκρηκτικών υλών κατά παράβαση του άρθρου 4(4)(β)(5)(α) του Περί Εκρηκτικών Υλών Νόμου, Κεφ. 54 (όπως τροποποιήθηκε) και σε μια κατηγορία ότι δολίως έθεσαν σε κυκλοφορία πλαστόν έγγραφο κατά παράβαση των άρθρων 339 και 335 του Ποινικού κώδικα και καταδικάστηκαν από τον Πρόεδ. Επ. Δικ. Πογιατζή, τον Αν. Επ. Δικ. Αναστασίου, και τον Επ. Δικ. Ν. Νικολάου, σε συντρέχουσες ποινές φυλακίσεως 7 ετών και 9 ετών αντιστοίχως στις κατηγορίες 2 και 3 (απόπειρα φόνου) χωρίς να επιβληθεί ποινή για τις άλλες κατηγορίες.

Χρ. Πουργουρίδης, για τους εφεσεϊόντες.

Ρ. Γαβριηλίδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους εφεσίβλητους.

ΜΑΛΑΧΤΟΣ Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Οι εφεσεϊόντες, ο Rashed Abdullah Salem (ο δεύτερος εφεσεϊών) και ο Saleh Ali Al-Hamad (ο πρώτος εφεσεϊών), καταδικάστηκαν από το Κακουργιοδικείο Λεμεσού για απόπειρα φόνου και μεταφορά των όπλων και πυρομαχικών που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του εγκλήματος. Ο Salem καταδικάστηκε ως αυτουργός και ο Al-Hamad ως συνεργός στη διάπραξη των εγκλημάτων. Επίσης καταδικάστηκαν και οι δυο για συνωμοσία για τη διάπραξη του εγκλήματος στο οποίο απέβλεπε η απόπειρα. Τρίτος κατηγορούμενος που, σύμφωνα με την εκδοχή της Κατηγορούσας Αρχής ήταν συνεπιβάτης του Salem στο αυτοκίνητο που χρησιμοποιήθηκε για την απόπειρα και συνεργός στη διάπραξη των εγκλημάτων, είχε απαλλαγεί και αθωωθεί. Και οι δυο καταδικασθέντες εφεσίβαλαν την καταδίκη τους.

Πριν εξετάσουμε τους λόγους της έφεσης, θα αναφερθούμε στα ευρήματα του Δικαστηρίου ως προς τις συνθήκες διάπραξης του εγκλήματος και την ενοχή των εφεσεϊόντων.

Στις 20 Απριλίου, 1987, ο δεκανέας του αγγλικού στρατού John Harold Bailey, και η νεαρή συνοδός του Linda Wilkinson, ταξίδευαν με στρατιωτικό αυτοκίνητο από την επισταθμία Αγίου Νικολάου με προορισμό τη Βάση Ακρωτηρίου. Είκοσι
 5 περίπου χιλιόμετρα έξω από τη Λεμεσό ο Bailey, ενώ οδηγούσε, πρόσεξε δυο πρόσωπα να στέκονται έξω από αυτοκίνητο που ήταν σταθμευμένο στο βραχίονα του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας-Λεμεσού. Μόλις προσπέρασαν το σταθμευμένο αυτοκίνητο, ο Bailey και η συνεπιβάτης του
 10 δέχτηκαν τα πυρά αυτόματου όπλου τα οποία κατηύθυνε εναντίον τους ο ένας από τα δύο πρόσωπα που βρίσκονταν έξω από το σταθμευμένο αυτοκίνητο. Οι δράστες μπήκαν στο αυτοκίνητο και συνέχισαν την επίθεσή τους εναντίον των δυο Άγγλων, ακολουθώντας τους και πυροβολώντας
 15 αδιάκοπα εναντίον τους. Οι πυροβολισμοί προέρχονταν από τον οδηγό από τη θέση του ανοικτού παραθύρου του αυτοκινήτου στο οποίο ήταν τοποθετημένο το αυτόματο όπλο με την κάννη να εξέχει έξω από το αυτοκίνητο.

Ως αποτέλεσμα της επίθεσης τραυματίστηκε η Wilkinson.
 20 Η συνέχιση της καταδίωξης δεν επέτρεψε στον Bailey να σταματήσει και να της προσφέρει οποιαδήποτε βοήθεια. Συνέχισε το δρόμο του και μετά το δικό του τραυματισμό, ακολουθώντας ελικοειδή πορεία στον προσπάθειά του να αποφύγει τα δολοφονικά πυρά εκείνων που τους ακολουθούσαν. Η καταδίωξη συνεχίστηκε μέχρι τη διασταύρωση
 25 του Αγίου Τύχωνα για επτά περίπου χιλιόμετρα. Στο σημείο εκείνο, οι δράστες εγκατέλειψαν τη δολοφονική τους δράση, άφησαν την υπεραστική οδό, μπήκαν στο παλιό δρόμο Λεμεσού-Λευκωσία, και απομακρύνθηκαν προς την αντίθετη κατεύθυνση από εκείνη που ακολουθούσε ο Bailey. Ο
 30 Bailey συνέχισε την πορεία του μέχρι τη διασταύρωση Γερμασόγειας, όπου κατάγγειλε την υπόθεση στη στρατιωτική αστυνομία των Ηνωμένων Εθνών και αργότερα στις αστυνομικές Αρχές της Δημοκρατίας που ανέλαβαν σύντομες έρευνες για την ανακάλυψη των δραστών.
 35

Ευτυχώς ο τραυματισμός των θυμάτων του εγκλήματος δεν ήταν σοβαρός και σύντομα αποκαταστάθηκε η υγεία τους. Χωρίς αμφιβολία η ψυχραιμία, η αποφασιστικότητα και η δεξιοτεχνία του Bailey, απέτρεψαν την εκπλήρωση
 40 του απώτερου στόχου των δραστών που ήταν η δολοφονία τους. Επρόκειτο για εγκληματική ενέργεια που τελικά απέ-

τυχε στο στόχο της, που ήταν η δολοφονία των επιβατών του αυτοκινήτου.

Στις 10.30 μ.μ. της επόμενης μέρας (21.4.87), η αστυνομία με δικαστικό ένταλμα προέβη σε έρευνα του διαμερίσματος του Salem για την ανεύρεση όπλων, πυρομαχικών και πλαστών διαβατηρίων, και συνέλαβε το δεύτερο εφεσεσίοντα για παράνομη είσοδο στην Κύπρο και κατοχή πλαστού διαβατηρίου. Η σύλληψη έγινε στο διαμέρισμα του εφεσεσίοντα στη Λάρνακα. Και τα δυο εντάλματα εκδόθηκαν βάσει των ιδίων πληροφοριών που τέθηκαν ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστή που τα είχε εκδόσει. Οι πληροφορίες ανέφεραν ότι ο Salem εισήλθε παράνομα στη Δημοκρατία, χρησιμοποίησε πλαστό διαβατήριο, και ότι εφύλαττε όπλα και πυρομαχικά στο διαμέρισμά του. Η έρευνα στο διαμέρισμα δεν έφερε σε φως τίποτε το ενοχοποιητικό.

Μετά την έρευνα ο αξιωματικός της αστυνομίας Κουλέντης, που κατηύθυνε στο στάδιο εκείνο τις ανακρίσεις, συνέλαβε το Salem βάσει του δικαστικού εντάλματος που είχε εκδοθεί. Στην κατοχή του Salem βρέθηκε το κλειδί αυτοκινήτου Toyota Corolla το οποίο, όπως ο Salem πληροφόρησε την αστυνομία, είχε στην κατοχή του και βρισκόταν σταθμευμένο σε μικρή απόσταση από το διαμέρισμά του. Η απόφαση του κ. Κουλέντη να προχωρήσει σε έρευνα του αυτοκινήτου, το οποίο μεταφέρθηκε για το σκοπό αυτό στον αστυνομικό σταθμό Λάρνακας, κρίθηκε εύλογη λαμβάνοντας υπόψη -

(α) τις υπόνοιες που είχε η αστυνομία για κατοχή όπλων και πυρομαχικών,

(β) την παράνομη είσοδο του Salem στο έδαφος της Δημοκρατίας και τους πιθανούς σκοπούς της, και

(γ) τις πληροφορίες που είχαν περιέλθει σε γνώση του κ. Κουλέντη ότι το αυτοκίνητο που χρησιμοποιήθηκε την προηγούμενη μέρα για τη δολοφονική απόπειρα ήταν μάρκας Toyota.

Το γεγονός ότι ο Salem ήταν Άραβας επέτεινε τις υποψίες του. Στο αυτοκίνητο υπήρχαν ανεξίτηλα τα ίχνη της δολοφονικής απόπειρας. Βρέθηκαν δυο κάλυκες αυτόματου όπλου όμοιοι με τους 35 κάλυκες που βρέθηκαν στη σκηνή

- του εγκλήματος. Μετά από επιστημονική έρευνα διαπιστώθηκε ότι είχαν ριφθεί από το ίδιο όπλο - αυτόματο ΚΑΛΑΣΧΝΙΚΟΦ - που είχε χρησιμοποιηθεί κατά τη δολοφονική απόπειρα. Στο μπροστινό δεξιό μέρος του αυτοκινήτου και σε γάντια που φυλάττοντο στο αυτοκίνητο, βρέθηκαν κατάλοιπα πυρίτιδας στο παράθυρο του οδηγού εντοπίστηκαν γδαρσίματα που συνταυτίζονται με τη χρήση εκείνου του μέρους του αυτοκινήτου για την υποστήριξη του όπλου που χρησιμοποιήθηκε για τη δολοφονική απόπειρα.
- 10 Επίσης βρέθηκαν σημάδια που καταμαρτυρούσαν ότι οι πινακίδες του αυτοκινήτου ZSM 913 το οποίο είχε ενοικιάσει ο Salem και ήταν στην κατοχή του, είχαν αντικατασταθεί. Το αυτοκίνητο Toyota Corolla που χρησιμοποιήθηκε για τη δολοφονική απόπειρα έφερε, πριν και κατά τη διάπραξη του
- 15 εγκλήματος, πινακίδες που είχαν τα χαρακτηριστικά στοιχεία διπλωματικού οχήματος. Την επαύριο, μετά την ανακάλυψη των ενοχοποιητικών στοιχείων στο αυτοκίνητο, η αστυνομία έθεσε τον Salem εκ νέου υπο κράτηση βάσει δικαστικού εντάλματος σύλληψης, που είχε εκδοθεί για τη
- 20 διαλεύκανση των εγκλημάτων, για τα οποία καταδικάστηκε.

- Μετά τη νέα κράτηση ο αστυνόμος Αρτυματάς που διενήργησε τη σύλληψη, παρέλαβε από τον εφεσεϊόντα το μπουφάν και τη φανέλα που φορούσε. Σ' αυτά βρέθηκαν ί-
- 25 χνη πυρίτιδας όμοια με εκείνα που βρέθηκαν σε κάλυκες που εντοπίστηκαν στη σκηνή του εγκλήματος, ευρήματα που διέλυαν οποιαδήποτε αμφιβολία που μπορούσε να διατυπωθεί ως προς την εγκληματική δράση του Salem. Ωστόσο τα ευρήματα στο αυτοκίνητο, ήταν δύσκολο να α-
- 30 φήσουν οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς την ενοχή του Salem λαμβάνοντας υπόψη ότι το αυτοκίνητο ήταν στην αποκλειστική κατοχή του τη μέρα του εγκλήματος και για πολλές μέρες ενωρίτερα, και την απουσία οποιασδήποτε αξιόπιστης μαρτυρίας, που να αποσυνδέει τον κάτοχο από
- 35 τα ενοχοποιητικά στοιχεία. Το αυτοκίνητο ZSM 913 το είχε ενοικιάσει την επαύριο της άφιξής του στην Κύπρο, στις 15.4.87.

- Οκτώ μέρες αργότερα, η αστυνομία συνέλαβε τον πρώτο εφεσεϊόντα (Al-Hamad) ο οποίος διέμενε σε ξενοδοχείο της
- 40 Λευκωσίας. Ο Al-Hamad, όπως και ο Salem, είχε αφιχθεί στην Κύπρο λίγες μέρες πριν τη διάπραξη του εγκλήματος

και είχε ενοικιάσει αυτοκίνητο «Z» για τη διακίνησή του. Συγκεκριμένα, έφθασε στην Κύπρο στις 11.4.87 και στις 17.4.87 ενοικίασε το αυτοκίνητο ZPL 016 το οποίο είχε στην κατοχή του την ημέρα της διάπραξης του εγκλήματος. Στην κατάθεσή του στην αστυνομία ισχυρίστηκε ότι δε γνώριζε τον Salem και δεν είχε καμιά επαφή μαζί του στην Κύπρο. Την ημέρα του εγκλήματος ισχυρίστηκε ότι βρισκόταν σε ξενοδοχείο της Λευκωσίας και ότι το αυτοκίνητό του ήταν σταθμευμένο στο χώρο στάθμευσης του ξενοδοχείου. Μαρτυρία που είχε προσαχθεί στο Κακουργιοδικείο κατέδειξε ότι οι ισχυρισμοί του ήταν ψευδείς. Αποδείχτηκε ότι γνώριζε τον Salem, είχε επαφές μαζί του στην Κύπρο, και ότι αντίθετα με τους ισχυρισμούς του το αυτοκίνητο που είχε στην κατοχή του θεάθηκε λίγο πριν τη διάπραξη του εγκλήματος να διακινείται στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού· μάλιστα, σε κάποια στιγμή είχε σταθμεύσει στο βραχίονα του αυτοκινητοδρόμου, πίσω από το αυτοκίνητο του Salem. Δεν υπήρχε όμως μαρτυρία ως προς την ταυτότητα του οδηγού του αυτοκινήτου ZPL 016.

Η μόνη άλλη μαρτυρία που έτεινε να συνδέσει τον Al-Hamad με το έγκλημα ήταν η μαρτυρία του Νίκου Ηλιάδη ο οποίος διατηρεί εστιατόριο στην Παρεκκλησιά, κοντά στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού. Ο κ. Ηλιάδης κατάθεσε ότι κοντά στο μεσημέρι της 20.4.87 στάθμευσαν στο χώρο στάθμευσης του εστιατορίου του δυο αυτοκίνητα Ιαπωνικής κατασκευής, ένα από τα οποία έφερε τα χαρακτηριστικά διπλωματικού αυτοκινήτου. Το αυτοκίνητο με τις διπλωματικές πινακίδες είχε, εκτός από τον οδηγό, και ένα επιβάτη, ενώ το δεύτερο είχε ως μόνο επιβάτη τον οδηγό. Ο οδηγός του δεύτερου αυτοκινήτου αναγνωρίστηκε από το μάρτυρα, αρχικά από φωτογραφία στον τύπο, και αργότερα στο Δικαστήριο, ως πρόσωπο το οποίο έμοιαζε με τον Αλ-Χαμαδ. Ως προς το αυτοκίνητό του, δεν ήταν σε θέση να δώσει κανένα αναγνωριστικό στοιχείο άλλο από το γεγονός ότι ήταν Ιαπωνικής κατασκευής όπως και εκείνο με τις διπλωματικές πινακίδες. Το πρόσωπο το οποίο έμοιαζε με τον Al-Hamad ζήτησε να πληροφορηθεί, ώστε να προσδιορίσει σε χάρτη που είχε στην κατοχή του, τη διασταύρωση του Αγίου Τύχωνα. Η έρευνα αυτή σε συσχέτισμό με την παρουσία του Salem, του δράστη του εγκλήματος που δια-

- πράχθηκε λίγο αργότερα, και του γεγονότος ότι οι δράστες εγκατέλειψαν τη σκηνή στο σημείο της διασταύρωσης Αγίου Τύχωνα, μπορούσε αβίαστα να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι απέβλεπε στο να προλειάνει το έδαφος για τη
- 5 διάπραξη του εγκλήματος προσδιορίζοντας το σημείο διαφυγής των δραστών. Επομένως, το Κακουργιοδικείο εύλογα μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Al-Hamad ήταν συνεργός στο έγκλημα του οποίου αυτουργοί ήταν ο Salem και ο συνεπιβάτης του. Παρά την αβεβαιότητα του κ.
- 10 Ηλιάδη ως προς την αναγνώριση του Al-Hamad, το πρωτόδικο Δικαστήριο δέχθηκε ότι το πρόσωπο που είχε στην κατοχή του το δεύτερο αυτοκίνητο που στάθμευσε στο εστιατόριό του και έκαμε τις έρευνες στις οποίες έχουμε αναφερθεί, ήταν ο πρώτος εφεσείων.

15 **Η ΕΦΕΣΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΦΕΣΕΙΟΝΤΑ (Rashed Abdullah Salem):**

- Ο εφεσείων δεν έχει αμφισβητήσει ότι τα ευρήματα του Δικαστηρίου είχαν τεκμηριώσει την καταδικαστική ετυμηγορία του Δικαστηρίου. Χωρίς ταλάντευση ο κ. Πουργουρίδης αναγνώρισε ότι τα ευρήματα στο αυτοκίνητο και στα προσωπικά αντικείμενα του Salem στοιχειοθετούσαν την ενοχή του. Ακόμα και χωρίς τα ευρήματα στο ρουχισμό του, θα μπορούσε να θεμελιωθεί η καταδίκη του με βάση τα ευρήματα στο αυτοκίνητο. Συμφωνούμε με τη θέση αυτή.
- 20 25 ευρήματα στο αυτοκίνητο συνέδεσαν άμεσα τόσο το όχημα όσο και τον κάτοχό του με τη δολοφονική απόπειρα. Στην απουσία οποιασδήποτε αξιόπιστης εξήγησης - και δε δόθηκε καμιά - τα ευρήματα αυτά οδηγούσαν σε ένα και μοναδικό συμπέρασμα: Ότι ο Salem ήταν ο δράστης της απόπειρας.
- 30

Οι κύριοι λόγοι της έφεσης μπορεί να συνοψιστούν στους ακόλουθους τρεις:-

- (1) Η σύλληψη του εφεσείωντα έγινε κατά παράβαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου. Συνεπώς, η μαρτυρία η οποία προέκυψε από την παραβίαση των δικαιωμάτων του, δηλαδή το αυτοκίνητο και τα αντικείμενα που βρέθηκαν σ' αυτό, δεν έπρεπε να είχαν γίνει δεκτά ως αποδεικτικά στοιχεία από το Κακουργιοδικείο. Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου
- 35

στην υπόθεση *Αστυνομία ν. Γεωργιάδη**, που αποτελεί ορόσημο στη νομική ιστορία της Κύπρου, και σειρά μεταγενέστερων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου** στις οποίες υιοθετήθηκαν οι αρχές της υπόθεσης *Γεωργιάδη*, καθορίζουν ότι μαρτυρία η οποία λαμβάνεται ή προκύπτει ως αποτέλεσμα της παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου τα οποία κατοχυρώνονται στο Δεύτερο Μέρος του Συντάγματος αποκλείεται ως μαρτυρία, άσχετα με την αποδεικτική της αξία και το σκοπό για τον οποίο λήφθηκε. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν, όπως έχει λεχθεί σε μια από τις αποφάσεις που δόθηκαν στην υπόθεση *Γεωργιάδη*, την υπέρτατη αξία η διασφάλιση της οποίας επιβάλλει τον αυστηρό κανόνα αποκλεισμού κάθε μαρτυρίας που έρχεται σε φως ως αποτέλεσμα παραβίασης των δικαιωμάτων αυτών. Η διαφύλαξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας δε συμβιβάζεται και ούτε μπορεί να υποταχθεί στην επιδίωξη οποιουδήποτε άλλου κοινωνικού στόχου ή σκοπού.

Με βάση τις αρχές αυτές, και σε συσχετισμό με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες εκδόθηκε το ένταλμα σύλληψης, ο κ. Πουργουρίδης εισηγήθηκε ότι η σύλληψη αποτελούσε παραβίαση της ελευθερίας του Salem, γεγονός που καθιστούσε τη μαρτυρία που προέκυψε ως αποτέλεσμα της παράνομης σύλληψης, απαράδεκτη.

(2) Ανεξάρτητα από την έλλειψη ερείσματος για τη διενέργεια της σύλληψης, η έρευνα του αυτοκινήτου που ακολούθησε αποτελούσε αυθαίρετη αστυνομική πράξη ενόψει της έλλειψης των προϋποθέσεων που προβλέπει ο νόμος για τη διεξαγωγή έρευνας χωρίς συγκεκριμένη δικαστική εξουσιοδότηση.

(3) Εξίσου αβάσιμη ήταν η απαίτηση του Ανώτερου Αστυνομικού Α. Αρτυματά για την παράδοση των προσωπικών αντικειμένων του εφεσεσίοντα. Παρόλο που ο κ. Αρτυματάς δεν εξειδίκευσε στη μαρτυρία του τους λόγους για τους οποίους αξίωσε την παράδοση των προσωπικών αντικειμένων του Salem μετά τη δεύτερη σύλληψη του, και δεν καθό-

* (1983) 2 C.L.R. 33.

** (βλέπε, μεταξύ άλλων, *ENOTIADES v. THE POLICE* (1986) 2 C.L.R. 64, *PSARAS v. REPUBLIC* (1987) 2 C.L.R. 132; *MERTHODJA v. THE POLICE* (1987) 2 C.L.R. 227; *PARPAS v. REPUBLIC* (1988) 2 C.L.R. 5.

ρισε τα ενοχοποιητικά στοιχεία, που είχε υπόψη του, γνώριζε, όπως είναι πρόδηλο, για τα στοιχεία, που βρέθηκαν στο αυτοκίνητο του Salem που δεν μπορούσαν παρά να διεγείρουν εύλογες υποψίες ή, ακόμα ακριβέστερα, την πεποίθηση ότι ο εφεσείων ενείχετο στη διάπραξη του εγκλήματος. Η γνώση αυτών των γεγονότων καθιστούσε εύλογη την κατάσχεση των προσωπικών του αντικειμένων για να καταδειχθεί αν και στο ρουχισμό του υπήρχαν ενοχοποιητικά στοιχεία. Η κατάσχεση των αντικειμένων αυτών ήταν έκδηλα δικαιολογημένη λαμβάνοντας υπόψη τα όσα γνώριζε ο κ. Αρτυματάς, και τις λογικές προεκτάσεις εκείνων των γεγονότων. Η αποδοχή των προσωπικών αντικειμένων του εφεσείωντα ως τεκμηρίων στην υπόθεση από το Δικαστήριο ήταν δικαιολογημένη και ουσιαστικά αναπόφευκτη.

Ο λόγος αυτός της έφεσης δε θα μας απασχολήσει περαιτέρω. Δεν ευσταθεί και απορρίπτεται ως ανεδαφικός.

Ο κ. Γαβριηλίδης εισηγήθηκε ότι οι αστυνομικές Αρχές ενήργησαν μέσα στο πλαίσιο των εξουσιών που τους παρέχει ο νόμος, όπως σωστά διαπίστωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο.

Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΦΕΣΕΙΟΝΤΑ:

Η εγκυρότητα του εντάλματος σύλληψης δεν έχει αμφισβητηθεί. Παρά το γεγονός αυτό ζητήθηκε από το Δικαστήριο να κηρύξει τη σύλληψη άκυρη λόγω των συνθηκών που οδήγησαν στην έκδοση του εντάλματος. Εισηγήση του εφεσείωντα που έγινε στο Κακουργιοδικείο, και επαναλήφθηκε ενώπιόν μας, είναι ότι το ένταλμα σύλληψης εκδόθηκε ως αποτέλεσμα της ψευδούς ένορκης δήλωσης που έγινε ενώπιον του Δικαστή, που συνιστούσε ψευδορκία και, επομένως, αποστερούσε το ένταλμα από τη νομική του ισχύ. Οι αστυνομικές Αρχές χρησιμοποίησαν, σύμφωνα με την εισήγηση του κ. Πουργουρίδη, δόλια μέσα και ψευδορκία για να εξασφαλίσουν το ένταλμα που οδήγησε στη σύλληψη του Salem. Ο κ. Κουλέντης, αξιωματικός της αστυνομίας, που έδωσε οδηγίες για την έκδοση του εντάλματος δεν είχε στοιχεία που να δημιουργούν υποψίες ότι ο Salem είχε στην κατοχή του όπλα και πυρομαχικά. Η μαρτυρία του αστυφύλακα Κωνσταντίνου, που δόθηκε ενώπιον του Δικαστή που είχε εκδόσει το ένταλμα, ότι στο διαμέρισμα του εφεσείωντα αποκρύπτοντο όπλα και πυρομαχικά, ήταν ανυ-

πόστατη και απέβλεπε στη δημιουργία πρόσθετων ερεισμάτων για την έκδοση των ενταλμάτων έρευνας του διαμερισματος και σύλληψης του εφεσείοντα.

Ήταν επιτρεπτό και μέσα στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του Κακουργιοδικείου, εισηγήθηκε ο κ. Πουργουρίδης, να ερευνησει το υπόβαθρο και την ορθότητα των πληροφοριών βάσει των οποίων εκδόθηκε το ένταλμα. Τη θέση αυτή υποστήριξε με αναφορά σε αριθμό αποφάσεων δικαστηρίων άλλων χωρών και σε συνάρτηση με την ανάγκη για ουσιαστική προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει το Σύνταγμα. 5 10

Το Κακουργιοδικείο απέρριψε τις θέσεις του εφεσείοντα για δυο ανεξάρτητους λόγους:-

(Α) Επειδή το Κακουργιοδικείο στερείται δικαιοδοσίας και είναι αναρμόδιο να αναθεωρήσει άμεσα ή έμμεσα την εγκυρότητα του δικαστικού εντάλματος σύλληψης. Υποδεικνύεται επίσης ότι ούτε οι αποφάσεις δικαστηρίων άλλων χωρών αποφασίζουν ή υποστηρίζουν το αντίθετο, δηλαδή ότι είναι εφικτό για πρωτόδικο δικαστήριο να αναθεωρήσει παρεμπιπτόντως την εγκυρότητα αποφάσεως άλλου ομοβάθμιου δικαστηρίου. 15 20

(Β) Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο απορρίφθηκαν οι θέσεις του εφεσείοντα ήταν η κατάληξη του Δικαστηρίου, μετά από συνεκτίμηση της μαρτυρίας, ότι οι πληροφορίες που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστή που είχε εκδόσει το ένταλμα ήταν ακριβείς και αντανακλούσαν τις πληροφορίες που είχε η αστυνομία και τις υπόνοιες που είχε σχηματίσει ως προς τον εφεσείοντα. 25

Το Κακουργιοδικείο εγκαθιδρύθηκε βάσει των διατάξεων του *Περί Δικαστηρίων Νόμου, 1960 - Ν 14/60*, νομοθέτημα που θεσπίστηκε προς εκπλήρωση της συνταγματικής επιταγής που θέτει το άρθρο 152.1 του Συντάγματος για τη δημιουργία κατώτερων δικαστηρίων. Το Κακουργιοδικείο είναι ένα από τα κατώτερα δικαστήρια που συστάθηκε ύασει των προνοιών του Συντάγματος. Οι εξουσίες και αρμοδιότητές του καθορίζονται από το νόμο. Η δικαιοδοσία του Κακουργιοδικείου είναι αποκλειστικά πρωτόδικη και περιορίζεται σε υποθέσεις που του παρέχεται αρμοδιότητα από 30 35

το νόμο. Η θέση και υπόσταση του Κακουργιοδικείου στο πλαίσιο της διάρθρωσης της Δικαστικής Εξουσίας στην Κύπρο, εξετάστηκε στην υπόθεση *In Re Yiannakis P. Ellinas**. Αντίθετα με την Αγγλία το Κακουργιοδικείο είναι κατώτερο
 5 δικαστήριο και η δικαιοδοσία και το πλαίσιο της λειτουργίας του καθορίζονται στη νομοθεσία που κάμνει πρόβλεψη για τη σύστασή του.

Στην απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου *Yiannakis P. Ellinas v. Republic*** αποφασίστηκε ότι το
 10 Κακουργιοδικείο στερείται δικαιοδοσίας να αναθεωρήσει διαταγή ή απόφαση άλλου πρωτόδικου δικαστηρίου. Επισημαίνεται ότι δικαστική απόφαση ή διαταγή μπορεί να αναθεωρηθεί με ένα από τους πιο κάτω δυο τρόπους:-

- (α) Με έφεση, όπου παρέχεται δικαίωμα έφεσης, ή
 15 (β) με προνομιακό ένταλμα *Certiorari*.

Το Σύνταγμα αποδίδει και τις δυο δικαιοδοσίες αποκλειστικά στο Ανώτατο Δικαστήριο βάσει των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 155 του Συντάγματος, αντίστοιχα. Προκύπτει από την απόφαση *Ellinas* ότι το Κακουργιοδικείο
 20 στερείται δικαιοδοσίας άμεσα ή έμμεσα να αναθεωρήσει την εγκυρότητα δικαστικών αποφάσεων ή διαταγών που εκδίδονται από άλλα πρωτοβάθμια δικαστήρια ή από δικαστές του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Ο κ. Πουργουρίδης δεν αμφισβήτησε - μάλιστα εξέφρασε τη συμφωνία του, με την
 25 αρχή η οποία υιοθετήθηκε στην *Ellinas*. Ωστόσο, αποδοχή της εισήγησής του για διερεύνηση του υπόβαθρου του δικαστικού εντάλματος, θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε θεώρηση της εγκυρότητάς του. Μόνο στην περίπτωση που το
 30 ένταλμα θα έχανε τη νομική του ισχύ θα έπαινε να παρέχει βάσιμη εξουσιοδότηση για τον περιορισμό της ελευθερίας του Salem.

Το μόνο ερώτημα που είχε να αποφασίσει το Κακουργιοδικείο ήταν κατά πόσο η εξουσιοδότηση που παρείχε το ένταλμα σύλληψης είχε απωλέσει το νομικό του έρεισμα. Η ύ-
 35 παρξη των προϋποθέσεων για την έκδοση του εντάλματος - συμπεριλαμβανομένης και της ποιότητας της μαρτυρίας

* (1988) 1 C.L.R. 644.

** (1989) 1 C.L.R. 17.

που τίθεται ενώπιον του Δικαστή - μπορεί να ελεγχθεί μόνο στα πλαίσια διαδικασίας για τον έλεγχο της εγκυρότητας του δικαστικού εντάλματος.

Καταλήγουμε ότι ορθά το Κακουργιοδικείο αποφάσισε ότι δεν είχε δικαιοδοσία να διερευνήσει κατά πόσο συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την έκδοση του εντάλματος. 5

Το ένταλμα σύλληψης παρείχε νόμιμη εξουσιοδότηση για τη σύλληψη του Rashed Abdullah Salem¹ συνεπώς, ο περιορισμός της ελευθερίας του έγινε βάσει του νόμου και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11.2(γ) του Συντάγματος. 10

Το Κακουργιοδικείο, ως πρωτόδικο δικαστήριο, δικαιολογημένα προχώρησε και εξέτασε και την ποιότητα της μαρτυρίας που τέθηκε ενόρκως ενώπιον του Δικαστή που είχε εκδόσει το ένταλμα ώστε να υπάρχει η αξιολόγηση της σχετικής μαρτυρίας στην περίπτωση που το Εφετείο θα κατέληγε σε διαφορετικά συμπεράσματα ως προς τη δικαιοδοσία του Κακουργιοδικείου να ελέγξει την εγκυρότητα του εντάλματος. Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με τα ευρήματα του Κακουργιοδικείου οι πληροφορίες που κατείχε η αστυνομία δικαιολογούσαν την αίτηση, και η μαρτυρία που τέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, την έκδοση του εντάλματος. 15 20

Η απόφαση μας ότι το Κακουργιοδικείο δεν είχε δικαιοδοσία να ελέγξει τα γεγονότα που προηγήθηκαν της έκδοσης του εντάλματος, καθιστά περιττή την εξέταση της μαρτυρίας που δόθηκε και της γνησιότητας των πληροφοριών της αστυνομίας. Περιοριζόμαστε στο να επισημάνουμε ότι αφού εξετάσαμε με μεγάλη προσοχή τις εισηγήσεις που έγιναν σε συσχέτισμό με την ενδιάμεση απόφαση του Κακουργιοδικείου και τη μαρτυρία που τέθηκε ενώπιον του, μένουμε ικανοποιημένοι ότι η αστυνομία δε χρησιμοποίησε τις εξουσίες της για αλλότριους σκοπούς*, αλλά προς εκπλήρωση της αποστολής της, δηλαδή τη διερεύνηση πληροφοριών, τις οποίες κατείχε για τη διάπραξη αριθμού εγκλημάτων. 25 30 35

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ:

Το άρθρο 10(1) του *Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου* επι-

* (Βλέπε Υπόθεση PAPPAS, ανωτέρω).

5 πρέπει μετά τη νόμιμη σύλληψη υπόπτου την κατάσχεση ο-
 ποιουδήποτε αντικειμένου δεδομένου ότι το αστυνομικό
 όργανο που διενεργεί τη σύλληψη έχει επαρκείς λόγους να
 πιστεύει ότι το αντικείμενο μπορεί να αποτελέσει ουσιαστι-
 10 κή μαρτυρία εναντίον του προσώπου το οποίο συλλαμβά-
 νεται. Εκτός από το άρθρο 10, και τα άρθρα 25(1) και 26(1)
 παρείχαν, σύμφωνα με την απόφαση του Κακουργιοδικεί-
 ου, πρόσθετο έρεισμα για την έρευνα του αυτοκινήτου, ό-
 15 πως και οι πρόνοιες των άρθρων 21 και 24 του *Περί Αστυνο-
 μίας Νόμου - Κεφ. 285, και του άρθρου 24 του Περί Πυροβό-
 λων Όπλων Νόμου, 1974 - Ν 38/74*. Οι πληροφορίες του κ.
 Κουλέντη καθιστούσαν εύλογη τόσο την ύπαρξη υποψίας
 όσο και πίστης, ότι η έρευνα του αυτοκινήτου ήταν αναγα-
 20 καία για την εξακρίβωση των πληροφοριών ότι ο Salem είχε
 στην κατοχή του όπλα και πυρομαχικά. Το Κακουργιοδι-
 κείο εξέφρασε την άποψη ότι εύλογη υποψία (reasonable
 suspicion) και εύλογη πίστη (reasonable belief) - όροι που α-
 25 παντούνται στα άρθρα 25 και 26 του Κεφ. 155 - έχουν ταυ-
 τόσημη έννοια «... and require the same factual basis to arise.»
 Παρόλο που οι έννοιες των λέξεων «πίστη» και «υποψία»
 (υπόνοια) δεν είναι ταυτόσημες, καταλήγουν να έχουν την
 ίδια σημασία στα πλαίσια των άρθρων 10, 25 και 26 του Κεφ.
 30 155, και άλλων διατάξεων της νομοθεσίας που προσδιορί-
 ζουν τις προϋποθέσεις για τη διενέργεια έρευνας και την κα-
 τάσχεση αντικειμένων που θεωρούνται αναγκαία και ου-
 25 σιαστικά τεκμήρια για την υπόθεση που διερευνάται.

Το Κακουργιοδικείο απάντησε καταφατικά και στα δυο ε-
 30 ρωτήματα που εγείρονται σε κάθε περίπτωση που κρίνεται
 το εύλογο της υποψίας ή της πίστης των αστυνομικών ορ-
 γάνων για την ανάγκη διεξαγωγής έρευνας υποστατικών ή
 αντικειμένων. Αποφάσισε ότι ο κ. Κουλέντης ειλικρινά πί-
 35 στευε ότι η έρευνα ήταν αναγκαία για τη διαλεύκανση των
 αδικημάτων που διερευνούσε και ότι οι πληροφορίες που
 είχε δικαιολογούσαν αντικειμενικά την πίστη ή την υποψία
 του.

Ο κ. Πουργουρίδης εισηγήθηκε ότι ο κ. Κουλέντης δεν έ-
 40 πρεπε να γίνει πιστευτός αναφορικά με τον ισχυρισμό του
 ότι γνώριζε κατά το χρόνο της σύλληψης του Salem ότι είχε
 χρησιμοποιηθεί αυτοκίνητο τύπου TOYOTA για τη δολο-
 φονική απόπειρα της προηγούμενης ημέρας που, όπως ι-

σχυρίστηκε, ήταν ένας από τους λόγους που τον οδήγησαν στην απόφαση να ερευνήσει το αυτοκίνητο.

Η μαρτυρία ενώπιον του Κακουργιοδικείου κατέδειξε ότι το τηλέτυπο με το οποίο το Αρχηγείο της Αστυνομίας γνωστοποίησε τον τύπο του αυτοκινήτου που χρησιμοποιήθηκε για τη δολοφονική απόπειρα έφθασε στην αστυνομική Διεύθυνση Λάρνακας λίγα λεπτά πριν ή κατά το χρόνο που ο κ. Κουλέντης αναχώρησε από τον αστυνομικό σταθμό για να ερευνήσει το διαμέρισμα του Salem και να εκτελέσει το ένταλμα σύλληψης.

Το Κακουργιοδικείο, μετά από ανάλυση της μαρτυρίας, δέχτηκε τον κ. Κουλέντη ως αξιόπιστο μάρτυρα. Όπως έχει επανειλημμένα τονιστεί, το εκδικάζον δικαστήριο είναι σε μοναδική θέση να εξετάσει την αξιοπιστία των μαρτύρων. Μόνο σε περιπτώσεις όπου τα ευρήματα αξιοπιστίας είναι αναντίλεκτα εσφαλμένα, ή έρχονται καταφανώς σε αντίθεση με άλλη αποδεκτή μαρτυρία, μπορεί βάσιμα το Εφετείο να ανατρέψει ευρήματα γεγονότων. Κριτήριο δεν είναι τα ευρήματα στα οποία εμείς θα προβαίναμε αν ήμασταν στη θέση του Κακουργιοδικείου, αλλά αν δικαιολογείται η επέμβαση μας στο σημείο αυτό.

Αφού εξετάσαμε με μεγάλη προσοχή την ενδιάμεση απόφαση του Κακουργιοδικείου, όπως και την τελική του απόφαση, φθάσαμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει πεδίο για παρέμβαση με τα ευρήματα του Κακουργιοδικείου. Επομένως απορρίπτεται και αυτός ο λόγος έφεσης.

Καταλήγουμε ότι κανένας από τους λόγους που έχουν προταθεί δε δικαιολογεί επέμβαση στην απόφαση του Κακουργιοδικείου. Θα ήταν άδικο να μη σημειώσουμε ότι τόσο η ενδιάμεση όσο και η τελική απόφαση του Κακουργιοδικείου καλύπτει διεξοδικά και με πολλή επιμέλεια κάθε νομική και πραγματική πτυχή της υπόθεσης, και είναι διατυπωμένη προσεκτικά με καθαρότητα και σαφήνεια.

Η ΕΦΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΦΕΣΕΙΟΝΤΑ, SALEH ALI AL-HAMAD:

Ο Al-Hamad καταδικάστηκε ως αυτουργός βάσει των διατάξεων του άρθρου 20 του Ποινικού Κώδικα που επιτρέπει την καταδίκη και των συνεργών ως πρωτογενώς υπαι-

τίων για τη διάπραξη του εγκλήματος. Το άρθρο 20(γ) και (δ) ορίζει ότι οποιοσδήποτε συνεργεί, παροτρύνει ή βοηθά στη διάπραξη του εγκλήματος, μπορεί να κατηγορηθεί και να καταδικαστεί ως πρωταίτιος για το έγκλημα. Ο Al-Hamad δεν έλαθε μέρος στην απόπειρα και η καταδίκη του στοιχειοθετείται βάσει των ευρημάτων του δικαστηρίου ότι είχε συνεργήσει βοηθώντας ή παροτρύνοντας τον Salem στη διάπραξη των εγκλημάτων για τα οποία είχε καταδικαστεί.

- 5
- 10 Για την εξέταση της έφεσης του Al-Hamad στο ορθό της νομικό πλαίσιο, είναι ανάγκη να γίνει αναφορά στη συμπεριφορά, η οποία συνιστά συνέργια στη διάπραξη του εγκλήματος. Τα συστατικά στοιχεία της συνέργιας προσδιορίζονται στην απόφαση *R. v. Calhaem**. Παροδική σχέση με
- 15 τον αυτουργό ή τους αυτουργούς του εγκλήματος δε συνιστά παρότρυνση (*counselling*). Τα συστατικά στοιχεία της παρότρυνσης είναι -

(i) Επαφή μεταξύ του παροτρύνοντα και του αυτουργού κατά την οποία εξωθείται ο τελευταίος να διαπράξει το έγκλημα.

20

(ii) Αιτιώδης σχέση μεταξύ της προτροπής για τη διάπραξη του εγκλήματος και της διάπραξής του, και

(iii) διάπραξη του εγκλήματος μέσα στα πλαίσια της παρότρυνσης και όχι ανεξάρτητα από αυτή.

- 25 Εφόσο συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές η Κατηγορούσα Αρχή δε βαρύνεται να αποδείξει ότι η παρότρυνση αποτελέσε ουσιώδη λόγο για τη διάπραξη του εγκλήματος.

Ο θεμέλιος λίθος της καταδίκης του εφεσείοντα ήταν το εύρημα για την άφιξή του στο εστιατόριο JULIANA μαζί με τον Salem, και η έρευνα την οποία έκαμε ως προς τη διασταύρωση του Αγίου Τύχωνα, που δε μπορούσε να ερμηνευθεί ότι είχε άλλο σκοπό από του να συνδράμει στη διάπραξη του εγκλήματος.

30

Το κύριο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι αν το εύρημα του δικαστηρίου ότι ο Al-Hamad ήταν το πρόσωπο το οποίο έκαμε έρευνες αναφορικά με τη διαφυγή του αυτουργού ή των αυτουργών από τη σκηνή του εγκλήματος,

35

* [1985] 2 All ER 266

είναι βάσιμο. Ο κ. Πουργουρίδης εισηγήθηκε ότι το εύρημα του δικαστηρίου ως προς την παρουσία του εφeseίοντα στο JULIANA είναι ανυπόστατο, γεγονός που καθιστά την ακύρωση της καταδίκης του αναπόφευκτη.

Η μόνη άλλη μαρτυρία που έτεινε να ενοχοποιήσει τον εφeseίοντα ήταν - 5

(α) Η παρουσία του αυτοκινήτου το οποίο είχε στην κατοχή του - ZPL 016 - στον κύριο δρόμο Λευκωσίας - Λεμεσού πριν τη διάπραξη του εγκλήματος.

(β) Η στάθμευση του αυτοκινήτου του πίσω από το αυτοκίνητο το οποίο οδηγούσε ο Salem, σε κάποιο σημείο του δρόμου πριν τη διάπραξη του εγκλήματος. 10

(γ) Το ψευδές άλλοθι του ως προς τις κινήσεις του την ημέρα διάπραξης του εγκλήματος, και

(δ) οι ψευδείς ισχυρισμοί του ότι ο Salem του ήταν άγνωστος, ενώ η μαρτυρία κατέδειξε ότι όχι μόνο γνωριζόταν αλλά και ότι είχαν συναντήσεις στην Κύπρο. 15

Ο κ. Γαβριηλίδης εισηγήθηκε ότι τα ψεύδη στα οποία κατέφυγε ο Al-Hamad αποτελούσαν ισχυρή απόδειξη της ενοχής του και είχαν άρει τις αμφιβολίες που άφηνε η μαρτυρία του κ. Ηλιάδη για την αναγνώριση του εφeseίοντα. 20

Στην υπόθεση *Mawz Khan and Another v. Reginam** το Ανακτοσυμβούλιο (P.C.) επανέλαβε ότι προσφυγή στο ψεύδος λογικά οδηγεί στο συμπέρασμα ενοχής, αρχή η οποία αποτελεί απόρροια της ανθρώπινης πείρας και της λογικής. Η αρχή αυτή έγινε επανειλημμένα δεκτή από το Ανώτατο Δικαστήριο (βλέπε, *George O. Philotas v. Republic*** 'Όπως υποδεικνύεται στην υπόθεση *Foumides v. Republic**** ενοχοποιητικά συμπεράσματα, τα οποία μπορεί να συναχθούν από δηλώσεις του κατηγορουμένου, εξαρτώνται άμεσα από τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λέγονται, ιδιαίτερα από τα συμπεράσματα που μπορούν να προκύψουν ως προς τα κίνητρα, που οδήγησαν στην καταφυγή στo ψεύ- 25 30

* (1967) 1 A.E.R. 80.

** (1967) 2 C.L.R. 13.

*** (1966) 2 C.L.R. 73.

δος. Η προσφυγή στο ψεύδος δε στοιχειοθετεί (θετικά) τα
 συστατικά στοιχεία του εγκλήματος. Αποτελεί μαρτυρία, η
 οποία επεξηγεί και ρίπτει φως στη συμπεριφορά του κατηγο-
 ρουμένου και δίδει εγκληματικό χαρακτήρα σε πράξεις
 5 για τις οποίες χωρεί και αθώα εξήγηση. Το θέμα εξηγείται
 με πολλή σαφήνεια στο Σύγγραμμα WILLS ON CIR-
 CUMSTANTIAL EVIDENCE, 7th ed., p. 112:

10 «All such false, incredible, or contradictory statements, if dis-
 proved, or disbelieved, are not simply neutraliz-ed, but beco-
 me of a substantive inculpatory effect. Even in such cir-
 cumstances, however, guilt cannot be safely inferred, unless
 such a substratum of evidence, direct or circumstantial, has
 been laid as creates an independent 'prima facie' case against
 the prisoner (Per Mr. Justice Littledale in *Rex. v. Clark*, War-
 15 wick Summ. Ass. 1831).

20 Indian Notes.- In criminal cases, as a rule, it is for the pro-
 secution to prove their case and an accused person should not
 be convicted merely because he has told lies in his defence. In
 cases of circumstantial evidence, however, where facts are
 put forward on behalf of the prosecution which unless explai-
 ned justify an inference of guilt being drawn against the ac-
 cused it is both lawful and proper for the Court to consider the
 explanation of these facts which the accused puts forward in
 his defence (*Abdul Aziz v. Emp.*, 32 I.C. 151; *Emp. v. Bisves-*
 25 *war De*, 24 Cr. L.J. 145).»

30 Η παρουσία του αυτοκινήτου του Al-Hamad στο δρόμο
 Λευκωσίας-Λεμεσού σε συνδυασμό με τα ψεύδη ως προς τις
 κινήσεις του την ημέρα εκείνη, δικαιολογούσε το συμπέρα-
 σμα του Κακουργιοδικείου ότι ο οδηγός του αυτοκινήτου
 ZPL 016 την ημέρα εκείνη στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού
 δεν ήταν άλλος από τον Al-Hamad. Τα ψεύδη στα οποία κα-
 τέφυγε απέβλεπαν στο να αποκρύψουν την παρουσία του
 στον κύριο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού την οποία σηματο-
 δοτούσε η παρουσία του αυτοκινήτου του.

35 Η στάθμευση του αυτοκινήτου του και εκείνου του Salem
 σε σημείο του δρόμου, καταμαρτυρούν ότι ο πρώτος εφε-
 σείων γνώριζε για την παρουσία του δεύτερου εφεσείοντα
 στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού. Δεν τεκμηριώνουν όμως
 γνώση εκ μέρους του Al-Hamad για τις συγκεκριμένες εγκλη-

ματικές προθέσεις του Rashed ή, εν πάση περιπτώσει, δεν αποδεικνύουν παροχή βοήθειας ή παρότρυνση για τη διάπραξη του εγκλήματος.

Στην υπόθεση *Katsiamalis v. Republic** υιοθετήθηκε η απόφαση *R. v. Tumbull and Another*, ** στην οποία αποφασίστηκε ότι ψευδές άλλοθι δε βεβαιώνει αφ' εαυτού την παρουσία του κατηγορουμένου στο μέρος που ο μάρτυρας λέγει ότι τον είχε αναγνωρίσει. Ο μάρτυρας που κατέθεσε για την παρουσία του στο εστιατόριο JULIANA, ο εστιατορας Νίκος Ηλιάδης, σε κανένα στάδιο της μαρτυρίας του δεν είπε ότι ο Al-Hamad ήταν το πρόσωπο, που αφίχθηκε στο εστιατόριο του. Η μαρτυρία του ήταν ότι έμοιαζε με το πρόσωπο εκείνο. Η αβεβαιότητά του ως προς την ταυτότητα του προσώπου εκείνου φαίνεται καθαρά από τη μαρτυρία του. Ερωτήθηκε στην κυρίως εξέταση από το δικηγόρο της Δημοκρατίας την πιο κάτω ερώτηση:

«Ε. Τούτο το πρόσωπο βλέπεις το σήμερα στο Δικαστήριο; (αναφερόμενος στο πρόσωπο το οποίο είδε στο εστιατόριό του).

Α. Όχι. 20

Ε. Κύταξε καλά να δούμε.

Α. Τούτος, αλλά δεν είχε γένη (δείχνοντας τον Salem).»

Στην αντεξέταση είπε:

Ε. Κύριε μάρτυς, το πρόσωπο που είδες και ήλθε στο μαγαζί σου ήταν ένας που μοιάζει του τρίτου κατηγορουμένου, έτσι; (ο Salem). 25

Α. Δεν είχε μούσι, ήταν με το μουστάκι και τα γυαλιά, ήταν με κουστούμι γκριζο και άσπρο πουκάμισο.

Ε. Δηλαδή, δε μπορείς με άλλα λόγια να πεις αν το πρόσωπο που είδες την ημέρα εκείνη στο μαγαζί σου είναι τούτος που βλέπεις σήμερα στο Δικαστήριο και ονομάζεται τρίτος κατηγορούμενος; 30

* (1980) 2 C.L.R. 107.

** [1976] 3 All E.R. 549.

Α. Για να είμαι ειλικρινής, επειδή έχει καιρό δε μπορώ να τον αναγνωρίσω.»

Καταρχή η ομοιότητα μεταξύ δυο προσώπων μπορεί να είναι απατηλή και δε στοιχειοθετεί την παρουσία του υπό-
 5 ππου στο μέρος όπου τοποθετείται και το στοιχείο της ομοιότητας έχασε, στο πλαίσιο της μαρτυρίας του κ. Ηλιάδη, την αποδεικτική του αξία εν όψει της αδυναμίας του να συνδέσει το πρόσωπο που είδε με τον Al-Hamad και τελικά της αβεβαιότητάς του ως προς την ταυτότητα του προσώ-
 10 ππου που είχε επισκεφθεί το κέντρο του στις 20.4.87. Η μαρτυρία του κ. Ηλιάδη δεν άφησε κανένα περιθώριο για την απόδοση οποιασδήποτε αποδεικτικής αξίας σε αυτό αναφορικά με την παρουσία του Al-Hamad στο εστιατόριο JULIANA. Συνεπώς, δεν τέθηκε το θεμέλιο για την παρουσία του ε-
 15 φεσεύοντα 1 στο εστιατόριο JULIANA ώστε η μαρτυρία του κ. Ηλιάδη να είναι επιδεκτική επιβεβαίωσης από άλλες πηγές προς άρση αμφιβολιών - *R. v. Turnbull and Another*. Οι επιφυλάξεις και αμφιβολίες του κ. Ηλιάδη ως προς την ταυτότητα του προσώπου που επισκέφθηκε το εστιατόριο
 20 του, και τελικά η ομολογία του «Για να είμαι ειλικρινής επειδή έχει καιρό δε μπορώ να τον αναγνωρίσω», εξουδετέρωσαν την αποδεικτική αξία της μαρτυρίας του για την παρουσία (αναγνώριση) του Al-Hamad στο κέντρο το.

Στην ουσία η μαρτυρία του κ. Ηλιάδη ήταν ουδέτερη ως
 25 προς την ταυτότητα του οδηγού του δεύτερου αυτοκινήτου. Δεν άφηνε περιθώριο για θεβαίωσή της από άλλη μαρτυρία. Εν πάση περιπτώσει, το ψευδές άλλοθι του εφεσεύοντα 2 ως προς τις κινήσεις του στις 20.4.87 δε θα μπορούσε να αποτελέσει θεβαιωτική μαρτυρία για την παρουσία του στο
 30 κέντρο JULIANA ακόμα και στην περίπτωση που θα κρινόταν - που δεν είναι η περίπτωση - ότι η μαρτυρία του κ. Ηλιάδη παρείχε κάποια βάση για την παρουσία του εφεσεύοντα (βλέπε, *Turnbull*, πιο πάνω, και *Katsiamalis v. Republic*)*.

35 Ούτε το γεγονός ότι ο Al-Hamad διεκινείτο στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού την ημέρα του εγκλήματος μπορεί να πληρώσει το κενό ως προς την αναγνώρισή του στο κέντρο JULIANA. Το αναπόφευκτο συμπέρασμα είναι ότι δεν υπήρ-

* (1980) 2 C.L.R. 107.

χε μαρτυρία που να αποδεικνύει ότι ο Al-Hamad είχε επισκεφθεί μαζί με τον Salem και το συνεπιβάτη του το εστιατόριο JULIANA και ότι είχε προβεί σε έρευνες που συνδέονταν άμεσα με τη διάπραξη του εγκλήματος. Το εύρημα του Κακουρ-γιοδικείου ότι ο Al-Hamad είχε επισκεφθεί κάτω από τις συνθήκες που περιγράφηκαν το εστιατόριο JULIANA, ήταν ένας από τους βασικούς κρίκους της περιστατικής μαρτυρίας που οδήγησε στην καταδίκη του εφεσείοντα. Χωρίς τη μαρτυρία αυτή η καταδίκη του εφεσείοντα καταρρέει επειδή ήταν η μοναδική μαρτυρία που παρείχε θετική απόδειξη για τη γνώση και συνδρομή του Al-Hamad στη διάπραξη του εγκλήματος από την οποία επίσης μπορούσε να προκύψει το συμπέρασμα για τη συνωμοσία που προηγήθηκε.

Η συμπεριφορά του Al-Hamad και ειδικότερα οι κινήσεις του στις 20.4.87, σε συνδυασμό με τους ψευδείς ισχυρισμούς που είχε προβάλει στις αστυνομικές Αρχές, εγείρουν πολλές υποψίες που καθίστανται ακόμα εντονότερες λόγω της έλλειψης οποιασδήποτε αξιόπιστης εξήγησης. Δε μεταφέρουν όμως την υπόθεση πέραν του πεδίου των υπονοιών και οριστικά δεν τεκμηριώνουν τη συνέργασία του στα εγκλήματα που διαπράχθηκαν πέραν από κάθε λογική αμφιβολία. Καταλήγουμε ότι η καταδίκη του πρέπει να ακυρωθεί.

Η έφεση του πρώτου εφεσείοντα επιτρέπεται και η καταδίκη του ακυρώνεται. Η έφεση του δεύτερου εφεσείοντα απορρίπτεται.